

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Tematik Araştırmalar Dergisi, (2024), 1 (1), 82-100.
The Journal of Thematic Research in Educational Sciences, (2024), 1 (1), 82-100.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Medya ve Değerler Eğitimi Üzerine Görüşleri: Bitlis-Ahlat Örneği Üzerine Nitel Bir Araştırma

The Opinions of Social Science Teachers on Social Media and Values Education: A Qualitative Research on the Case of Bitlis-Ahlat

Sayfa | 82

Yüksel ASLAN, Milli Eğitim Bakanlığı, yukselaslan1335@gmail.com, [0000-0002-5409-483](tel:0000-0002-5409-483)

Emine TEYFUR, Prof. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, emine.teyfur.deu@gmail.com, [0000-0001-7869-0513](tel:0000-0001-7869-0513)

Geliş tarihi - Received: 18 Kasım 2024
Kabul tarihi - Accepted: 3 Aralık 2024
Yayın tarihi - Published: 16 Aralık 2024

Aslan, Y. ve Teyfur, E. (2024). Sosyal bilimler öğretmenlerinin sosyal medya ve değerler eğitimi üzerine görüşleri: Bitlis- Ahlat örneği üzerine nitel bir araştırma. *Eğitim Bilimleri Tematik Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 82-100.

Eğitim Bilimleri Tematik Araştırmalar Dergisi, (2024), 1 (1), 82-100.
The Journal of Thematic Research in Educational Sciences, (2024), 1 (1), 82-100.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Öz. Toplumun geleceği için çalışan öğretmenler, sosyal medyanın bilinçli kullanılması ve bu konuda gençlerin doğru yönlendirilmesi hususlarında önemli bir konuma sahiptirler. Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyanın değerler eğitimi ile ilişkisi ve bu durumun etkileri üzerine görüşleri incelenmiştir. Çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medya ve değerler eğitimi hakkındaki görüş ve önerilerinin değerlendirilmesidir. Bu kapsamda 2020-2021 öğretim yılında Bitlis/Ahlat'ta bulunan ortaokullarda görev yapmakta olan 15 sosyal bilgiler öğretmeninden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veri toplanmıştır. Toplanan veriler nitel analiz tekniklerinden içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Sosyal medyanın etkileri üzerine öğretmenlerin görüş ve beklentileri ile sosyal medyanın etki alanları, öğrenciler ve öğrencilerin doğru yönlendirilmeleri kapsamında değerlendirilmiştir. Ulaşılan bulgulara göre; öğretmenlerin yalnızca kendi alanlarında değil, toplumsal ve kişisel tüm değerler üzerinde sosyal medyanın etki sahibi olduğu ve sosyal medya kullanan tüm insanların ortak bilinç hususunda özenli olması gerekliliği anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: “Sosyal medya”, “değerler eğitimi”, “toplumsal değerler”, “sosyal bilgiler”, “sosyal bilgiler eğitimi”.

Abstract. Teachers who work for the future of society hold a significant position in promoting the conscious use of social media and guiding young people in the right direction. This study examines the opinions of social studies teachers regarding the relationship between social media and values education, as well as the effects of this relationship. The aim of the study is to evaluate the views and suggestions of social studies teachers about social media and values education. In this context, data were collected using a semi-structured interview technique from 15 social studies teachers working in middle schools in Bitlis/Ahlat during the 2020-2021 academic year. The collected data were analyzed using content analysis, a qualitative analysis technique. Teachers' views and expectations about the effects of social media were evaluated in terms of its areas of influence, its impact on students, and the correct guidance of students. According to the findings, it was understood that social media influences not only the teachers' own fields but also all societal and personal values, highlighting the necessity for all social media users to act with collective awareness and care.

Keywords: “Social media”, “values education”, “social values”, “social studies”, “social studies education”.

Extended Abstract

Introduction Today, technological and scientific developments are undergoing significant changes. In light of these developments, among the various mass communication tools, the telephone has acquired a crucial place and enabled communication with many people in a short time through internet connectivity. Social media platforms are the most prominent spaces where interpersonal mutual interaction has become widespread. These platforms are recognized by names such as Facebook, Instagram, Twitter, and WhatsApp. The social media tools used have introduced a different quality to interpersonal communication.

The rapid changes of the modern world have negative effects on morality. Particularly, the normalization of behaviors that were previously deemed unacceptable has led to the erosion of societal values (Köylü, 2007). This situation not only drives humanity towards chaos but also compels many countries to focus on values education. Preserving and transferring values to future generations stands out as one of the primary goals of education. Furthermore, moral values direct individuals towards positive behaviors and ensure social peace.

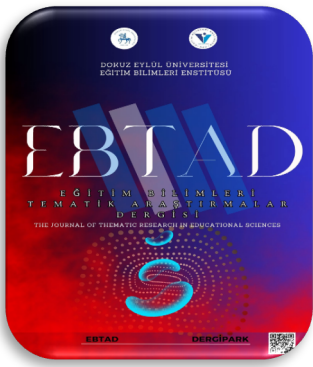
As in the rest of the world, the importance of values in educational institutions has increased in our country as well. With the most recent regulation, the Ministry of National Education incorporated the "Values Education" section into its educational curriculum. The aim is to instill 10 values in students: justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, benevolence, and patriotism. The objective is to transfer these values to students, transforming them into behaviors and attitudes (MEB, 2005).

The aim of this study is to evaluate Social Studies teachers' views and suggestions on social media and values education. Within this context, the study seeks answers to the following questions:

- What is the effect of social media usage on values education?
- What is the relationship between values education and social media?
- What are the positive effects of social media on students in values education?
- What are the negative effects of social media on students in values education?

Method. The research was conducted using a qualitative research method, with a basic qualitative research design. The main feature of qualitative research is its focus on how individuals construct reality through their interactions with the social world. The researcher seeks to understand the meaning of a phenomenon according to the participants involved. The goal is to comprehend how people interpret their lives and experiences (Merriam, 2013)

Study Group. To obtain detailed data, the study group was determined using the convenient sampling method, which provides speed and practicality to the research. In this method, the researcher selects a situation that is nearby and easily accessible. It is a widely used sampling method in qualitative research techniques (Yıldırım and Şimşek, 2018:153). The study group consisted of 15 Social Studies teachers (11 male and 4 female) working in middle schools in Bitlis/Ahlat during the 2020-2021 academic year.

Data Collection Tools. The data collection process in qualitative research is completed through document analysis, in-depth interviews (face-to-face interviews), and direct observation techniques (Legard et al., 2003). This study commenced with permissions obtained from the Governorate and the Provincial Directorate of National Education (Appendix-1). Data were collected through face-to-face interviews to ensure a clear understanding of the participants' perspectives. In qualitative research, interview questions can be structured, semi-structured, or unstructured (Marshall and Rossman, 1999). In this study, a semi-structured interview form was prepared to provide a regular interaction between the participants and the researcher and to offer participants the opportunity to express themselves freely.

Findings. Based on the opinions of teachers consulted regarding the characteristics of the relationship between values education and social media, it was observed that social media's impact on societal and personal values was predominantly perceived negatively by teachers. The strong link between values education and social media typically raises concerns due to its negative effects. Given the unlimited and unrestricted access available, many people misuse these platforms, making it difficult to confine social media usage solely to beneficial aspects in today's context.

Regarding the negative impacts of social media on students within the scope of values education, teachers highlighted issues such as communication problems stemming from unrestricted access, potential psychological harm to students due to malicious use, and risks of sexual and emotional abuse by malevolent users. They expressed concerns that targeted content could influence the targeted groups' thoughts, normalizing feelings like contempt and humiliation. Social media has also been positively associated with values education, as some social responsibility projects can be more effectively carried out through social media. The majority of teachers agreed on the negative influence of social media on societal values and emphasized the need to take measures to minimize these impacts. They also acknowledged that, if used consciously, social media could have many positive aspects.

Discussion In current conditions, young people have access to various information and events through social media, staying informed about natural disasters, social events, and global developments. This enables them to defend the values they prioritize and convey their opinions to their audiences, creating a common awareness. However, this common awareness must be extended beyond school to family, social settings, and media. The findings indicate that social media can positively influence students' values education by promoting cooperation, tolerance, and both personal and universal positive emotions, fostering collective action. Similarly, a study conducted by Ateş (2013) emphasized the necessity of initiating values education within the family, extending it to school, social environments, and media institutions. Families should be educated about internet use, setting parental controls on devices, and preventing access to harmful content.

Conclusion and Recommendations The rise of social media usage due to technological advancements and its impact on daily life has led to unlimited access to content through the internet. While this presents opportunities for information access, participation in social responsibility projects, and raising one's voice, it also brings potential negative influences on daily life and individuals. Changes in every field due to technology also reflect on societal values. Social media

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Tematik Araştırmalar Dergisi, (2024), 1 (1), 82-100.
The Journal of Thematic Research in Educational Sciences, (2024), 1 (1), 82-100.
Araştırma Makalesi / Research Paper

usage poses risks such as loss of values, degeneration, and malicious usage. It is crucial to control these risks within the framework of values education and to ensure all social media users are conscious of this issue. Within the scope of our values, social media creates concern in daily life. Besides the benefits it offers commercially, the content created with no positive impact or even detrimental effects.

Giriş

Günümüzde teknolojik ve bilimsel gelişmeler çok büyük bir değişim yaşamaktadır. Bu gelişmelerin ışığında oldukça çeşitli olan kitle iletişim araçlarının içerisinde özellikle telefon önemli bir yere sahip olmuş ve internet bağlantısı ile kısa zamanda birçok insanla iletişim gerçekleştirilebilmiştir. Kişilerarası karşılıklı etkileşimin yaygınlaştığı en önemli platformlar sosyal medya araçlarıdır. Bu araçlar Facebook, Instagram, Twitter, WhatsApp platformlarıdır. Kullanılan sosyal medya araçları kişiler arası iletişimde farklı bir nitelik gerçekleştirmiştir.

İnsanlar günlük hayatları ile ilgili yaşadıkları duygu ve düşüncelerini paylaşımlar yaparak diğer insanlarla bağlantı kurmaya çalışmaktadır. Bu durum sosyalleşme alanında farklı bir boyut oluşturmaya başlamıştır. Dolayısıyla kişilerin sosyolojik olarak kendi sahip oldukları psiko-sosyal özelliklerini sosyal medya araçlarıyla bağlantı kurmada kullanmaktan çekinmedikleri görülmektedir. Bu durum kişilerin fikir ve inançlarını diğer insanlara aktarmakta çok geniş ortamlar meydana getirmiştir. Kişilerin kendilerine ait oluşturdukları tüm psiko-sosyal özellikleri aile içerisinde şekillenmeye başlar. Fakat günümüzde tüm sosyal medya araçları vasıtasıyla bu özellikler değişime açık bir hale gelmektedir. İnsanlar duygu ve düşüncelerini belirtebilmekte; resim, video, müzik gibi paylaşımlarla yeni bir iletişim ve sosyalleşme alanı oluşturmaktadır (Doğan, 2004). Bireylerin bu bağlamda, iletişim kurmak ve sosyal alan oluşturmak için kullandıkları sosyal ağlar; düşünce, inanç ve değerleri aktarmada da kişilere sonsuz bir mecra ortaya çıkarmıştır.

İnsanlar küçük yaşlardan itibaren aile ortamında kendi düşüncelerini ve değerlerini oluşturmaya başlarlar. Oluşturdukları bu düşünce ve değerler; ilk olarak ailede sonrasında okul ve toplumsal yaşamda anlam kazanmaya başlar. Bireyler değer yargılarını oluştururken sadece aile, okul ve sosyal çevreden etkilenmezler. Sosyal medya ve kitle iletişim araçları da bu değerlerin oluşturulmasında etkili olmaya başlamıştır. Bu değerlerin oluşturulmasında sosyal medyanın ve kitle iletişim araçlarının gücü azımsanmayacak derecede büyüktür (Turan ve Nazıroğlu, 2016). Bu 10 güç genel ağ aracılığıyla tüm dünyayı etkileyecek duruma gelmiştir. Kısacası diğer devletlerde var olan değerler, yaşam tarzları, olaylar ve olgular farklı ülke bireylerinin kanaatlerini ve değerlerini oluşturmada etkili olmaya başlamıştır. Modern dünyanın hızlı bir değişim içinde oluşunun siyasi, ekonomik, kültürel ve dini açıdan birey ve toplumlar üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olmuştur.

Modern dünyanın hızlı değişimlerinin ahlak üzerindeki olumsuz etkileri vardır. Özellikle, geçmişte kabul edilmeyen bazı davranışların günümüzde normalleşmesi, toplumsal değerlerin erozyonuna sebep olmuştur. (Köylü, 2007). Bu durum insanlığı kaosa sürüklemekle birlikte birçok ülkenin değerler eğitimine odaklanmasına sebep olmuştur. Değerlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması, eğitimin temel hedeflerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, ahlaki değerler bireyleri olumlu davranışlara yönlendirir ve toplumsal huzuru sağlar.

Günümüz dünyasında değişen yaşam koşulları ve gelişen teknoloji insanları her ne kadar ileriye götürüyormuş gibi görünse de beraberinde birçok problemi getirmiştir. Uzunca bir süre göz ardı ettiğimiz maddi ve manevi değerlerimizi bireylere tekrar kazandırma çabaları işte bu sorunlarının

çözümü için yapılacak en mühim çalışmalardır. Zira insanı insan yapan, geçmişi, kişilik özellikleri ve idealleridir diyebiliriz. Bu durum milletler için de söz konusudur. Bir milleti millet yapan; kültürü tarihi ve ortak değerleridir. Bir kişi günlük hayatta karşılaştığı sorunlara çözüm üretirken, kendi sorun çözme yöntemiyle değerleri arasında bocalama yaşarsa, ortaya kendisiyle barışık olmayan sağlıklı çelişkili bir insan yapısı ortaya çıkar (Tarhan, 2011). İnsanın, (dolaylı yoldan) toplumun iyi olması hangi değerlere bağlıysa o değerler, toplumun kültürü ve idealleriyle sentezlenerek bireye aktarılmalıdır.

İnsanlar, değerlerini gelecek kuşaklara aktarabilmek için çalışmalar yürütmektedir. Bu çaba toplumsallaşma sürecinde kendini göstermekle birlikte toplumsal yaşamdaki her tür davranış ve tutum, değerlere göre algılanıp değerlendirilmektedir. Değerlerin davranışa dönüşmediği noktada değerlere yüzeysel 11 bağlanma gibi birtakım durumlar ortaya çıkmaktadır. Bu durum eğitimciler, aydınlar, yönetici ve siyasetçiler tarafından fark edilmiş ve bu soruna yönelik çalışmalara hızla başlanmıştır (Kılıç vd., 2018). Bu çalışmalar sonucunda bireyden beklenen hedef, içinde yaşadığı toplumun değerlerini kavrayarak bunları olgu ve olaylara yaklaşımında ve davranışlarında ölçüt olarak kullanmasıdır (Kıncal, 2002). Bireyler aile, yakın çevre ve okullardan, kendilerinden beklenen değer ve olguları kazanmak için çaba göstermektedirler.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de özellikle eğitim kurumlarında değerlere verilen önem son yıllarda artış göstermiştir. En son yapılan düzenlemeyle Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Öğretim programlarında "Değerler Eğitimi" bölümüne yer vermiştir. Bu bölümde öğrencilere 10 adet değer kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, özenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik ve vatanseverliktir. Bu değerlerin öğrencilere aktarılıp davranış ve tutuma dönüştürmeleri hedeflenmektedir (MEB, 2005).

Araştırmanın Amacı

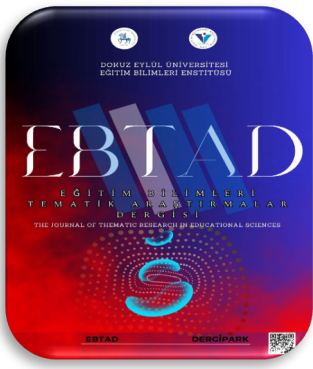
Gelişen teknolojilerle birlikte internet hayatın her evresinde yer alan bir olgu haline gelmiştir. Gerek bilgiye ulaşma gerek alışveriş yapma gerek sosyalleşme gibi amaçlar taşıyan internet kullanımı en çok tercih edilen kitle iletişim aracı haline gelmiştir. Bilginin hızlı yayılması ve bir anda büyük kitlelere ulaşması aynı zamanda bu bilgilerin kitleler üzerinde etkiler yaratmasına da yol açmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medya ve değerler eğitimi hakkındaki görüş ve önerilerinin değerlendirilmesidir. Bu bağlamda araştırmada şu soruların yanıtları aranmıştır:

- Sosyal medya kullanımının değerler eğitimine olan etkisi nedir?
- Değerler eğitimi ile sosyal medya arasında nasıl bir ilişki vardır?
- Değerler eğitiminde sosyal medyanın öğrenciler üzerindeki olumlu etkileri nelerdir?
- Değerler eğitiminde sosyal medyanın öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma nitel araştırma yöntemi ile yapılmıştır. Çalışmanın desenlemesi ise temel nitel araştırma desendir. Nitel araştırmanın temel özelliği, bireylerin gerçeği sosyal dünyalarıyla Aslan, Y. ve Teyfur, E. (2024). Sosyal bilimler öğretmenlerinin sosyal medya ve değerler eğitimi üzerine görüşleri: Bitlis- Ahlat örneği üzerine nitel bir araştırma. *Eğitim Bilimleri Tematik Araştırmalar Dergisi, 1(1), 82-100.*

etkileşimleri içinde nasıl inşa ettiği üzerine yoğunlaşmasıdır. Burada araştırmacı bir fenomenin anlamını, fenomene katılanlara göre anlamaya çalışır. Burada amaç insanların hayatlarını ve deneyimlerini nasıl kavradığını anlamak olmaktadır (Merriam, 2013: 23).

Çalışma Grubu

Sayfa | 89

Detaylı verilerin elde edilmesi için araştırmacının çalışma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu örneklem yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Bu yöntemde araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Bu yöntem nitel araştırma teknikleri içinde yaygın olarak kullanılabilen bir örneklem yöntemi olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018:153). Çalışma grubu, 2020-2021 öğretim yılında Bitlis/Ahlat'ta bulunan ortaokullarda görev yapmakta olan 11 erkek, 4 kadın olmak üzere toplam 15 sosyal bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalarda veri toplama süreci; doküman analizi, derinlemesine görüşme (yüz yüze görüşme) ve doğrudan gözlem tekniklerinin kullanılmasıyla tamamlanmaktadır (Legard vd., 2003). Bu çalışma Valilik ve Mili Eğitim İl Müdürlüğünden alınan izinle başlamıştır. Veriler katılımcıların bakış açılarının net olarak anlaşılabilmesi için yüz yüze görüşme tekniği ile oluşturulmuştur. Nitel araştırmalarda görüşme soruları; yapılandırılmamış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmış olmak üzere üç farklı tekniğe göre oluşturulmaktadır (Marshall ve Rossman, 1999). Bu çalışmada ise, katılımcılar ve araştırmacı arasında olağan bir etkileşim sağlanması ve katılımcılara kendini ifade etme biçimleri ile konuşma olanağı sunması açısından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır (Ek-2). Yapılan bu çalışmada öğretmenlerin yaş, cinsiyet ve mesleki kıdem gibi çeşitli bilgileri kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır (Ek-3). Bu formun hazırlanması için ilgili literatür taranmış ve araştırma soruları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Hazırlanan bu form, konu kapsamı ve soruların içeriği, tutarlığı, cümle yapısı ve anlaşılabilirliği açısından gözden geçirilerek son halini almıştır.

Uygulama Süreci

Araştırma grubunda yer alan katılımcılara yapılan görüşmelerde çalışmanın amacı ve kapsamı açıklanarak ortaya çıkacak verilerin sadece danışman öğretim üyesi ve araştırmacı tarafından kullanılacağı ifade edilmiştir. Şayet isterlerse görüşmeden çekilebilecekleri ifade edilmiştir. Katılımcılara ait kod isim oluşturularak (yaş, cinsiyet ve kıdem yılı) katılımcının kimliğinin ortaya çıkacağı bir bilgi paylaşımının söz konusu olamayacağı ifade edilmiştir. Bu şekilde toplanan veriler için analiz sürecine geçilmiştir.

Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilerek, elde edilen bulgular nitel araştırma yönteminin argümanları çerçevesinde yorumlanmıştır. İçerik analizi tekniği, elde edilen verilerin açıklanmasında gerekli olan kavramları ve ilişkileri belirlemek amacıyla

kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Ortaya çıkacak sonuçlar betimsel bir bakış açısıyla sunularak yorumlanmıştır.

Bulgular

Sayfa | 90

Sosyal medya kullanımı ve değerler eğitimi ile ilgili olarak görüşlerine başvuru alan öğretmenler, günümüz koşulları doğrultusunda olumlu ve olumsuz tüm sosyal medya etkileriyle ilgili görüşlerini belirtmişlerdir.

Araştırmanın Birinci Sorusuna İlişkin Bulgular

Birinci soruda sosyal medya kullanımının değerler eğitimine olan etkisi konusunda görüşleri alınan öğretmenlerin %40'ı(6kişi)"Kültürel yozlaşma, gelenek ve göreneklerden uzaklaşma, ahlak bozucu etik dışı davranışlar ve ifadeler" gibi olumsuz etkilere dikkat çekmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğu, bu olumsuz etkilerin asgari seviyeye indirilmesi için tedbirler alınması gerektiği konusunda hemfikir olmuşlardır. Sosyal medyanın değerler eğitimi üzerinde "Dürüstlük, iyilik, vatanseverlik, hayvanseverlik, birlik ve beraberlik gibi duyguların kazandırılması "gibi olumlu etkiler yarattığını ifade eden öğretmenler ise katılımcıların %40'ını (6 kişi)oluşturmaktadır. Ayrıca öğretmenler, sosyal medyanın bilinçli kullanımı halinde değerler eğitimine olumlu etki edeceğini ifade etmişlerdir. Görüşleri alınan öğretmenlerin %20'si ise sosyal medyanın değerler eğitimine olan etkisinin hem olumlu hem de olumsuz tarafları olduğuna dikkat çekmişlerdir (Tablo .1).

Tablo 1. Sosyal medya kullanımının değerler eğitimine olan etkisi

Soru 1	Olumlu İfadeler		Olumsuz İfadele	
	F	%	F	%
N15	6	40	6	40
	Dürüstlük, iyilik, vatanseverlik, hayvanseverlik, birlik ve beraberlik gibi duyguların kazandırılması		Kültürel yozlaşma, etik dışı davranış ve ifadeler	
	3		3	20
	Sosyal medyanın değerler eğitimi üzerine etkisinin hem olumlu hemde olumsuz taraflarına dikkat çekenler			

Öğretmenlerin çoğunluğunun, sosyal medyanın toplumsal değerler üzerinde olumsuz etkilerinin var olduğu ve bunların minimum seviyeye indirebilmek için önlem alınması gerektiği konusunda hemfikir olduğu söylenebilmektedir. Bunun dışında öğretmenler, gün geçtikçe artış gösteren sosyal medya kullanımının kullanım amacı doğrultusunda, bilinçli kullanılması halinde pek çok olumlu yönü olduğu konusunda fikir beyan etmişlerdir. Bu görüşlerden bazılarını aşağıda yer verilmiştir.

Aslan, Y. ve Teyfur, E. (2024). Sosyal bilimler öğretmenlerinin sosyal medya ve değerler eğitimi üzerine görüşleri: Bitlis- Ahlat örneği üzerine nitel bir araştırma. *Eğitim Bilimleri Tematik Araştırmalar Dergisi, 1(1), 82-100.*

(28, E, 5): “Sosyal medya kullanımının değerler eğitimi üzerindeki etkisi olumsuz olarak nitelendirilebilir. Olumlu yönleri de vardır. Fakat özellikle kötü örnek oluşturabilecek durumlar sosyal medya da çok daha fazla ilgi çekeceği için bu durumun değerler eğitimi üzerinde çoğunlukla olumsuz bir etki yaratacağını söyleyebiliriz.”

Sayfa | 91

(33, E, 8): “Günümüzde sosyal medya kullanımı oldukça artmıştır. Bu durum toplumu siyasetten ekonomiye birçok alanda etkilediği gibi değerler eğitimi konusunda da etkilemektedir. İstenen değerlerin kazandırılmasında sosyal medya toplumun her kesimi için alternatif bir değerler eğitimi aracı olarak kullanılabilir.”

Değerler eğitimi ile sosyal medya arasındaki ilişkinin nitelikleri hususunda görüşlerine başvurulmuş öğretmenlerin ilettikleri görüşleri doğrultusunda, sosyal medyanın toplumsal ve kişisel değerlere olan etkilerinin öğretmenlerin zihninde olumsuz yönleri ile tezahür ettiği ve bu kapsamda konunun değerlendirildiği görülmüştür. Değerler eğitimiyle sosyal medya arasındaki kuvvetli bağ, genellikle negatif etkileri dolayısıyla kaygı oluşturmakta, erişimin sonsuz ve sınırsız olması nedeniyle pek çok insan kötü niyetli kullanımlar gerçekleştirmekte ve günümüz koşullarında yalnızca fayda sağlayacak boyutta sosyal medya kullanımı gerçekleştirilmediği söylenebilmektedir. Çağ gereği teknolojidenden uzak kalmanın mümkün olmadığı ancak değerlerin baskın olduğu eğitim ve önlemlerle teknolojinin negatif etkilerinden soyutlanmanın mümkün olduğu ifade edilmiştir.

İkinci soruda sosyal medya ile değerler eğitimi arasında nasıl birlişki olduğu hususunda görüşlerine başvurulmuş öğretmenlerin %60'ı (9 Kişi) olumsuz ilişkiye dikkat çekmişlerdir. Sosyal medyanın genel itibarıyla olumsuz etkileri sebebiyle kaygı yarattığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %20'si (3 Kişi) değerler eğitimi ile sosyal medya arasındaki ilişkinin kullanım durumu doğrultusunda olumlu veya olumsuz olabileceğini ifade etmişlerdir. %20'si ise (3 Kişi) katılımcı ise sosyal medya ile değerler eğitimi arasında olumlu bir ilişki olduğunu ve teknolojidenden soyutlanmanın mümkün olmadığını ifade etmişlerdir (Tablo2).

Tablo 2. Sosyal medya ile değerler eğitimi arasındaki ilişki

Soru2	Olumlu İfadeler		Olumsuz İfadeler	
	F	%	F	%
N15	3	20	9	60

Öğrencilerin sorgusuz eleştirisiz bir çok şeyi davranış haline getirmesi dolandırıcı ve hırsızlık gibi durumların

toplumsal değerlerin
kazandırılması. Sevgi,
saygı, dürüstlük gibi
değerlerkazandırılması

normleştirilmesi
vb.

Değerler eğitimi kapsamında sosyal medyanın öğrenciler üzerindeki negatif etkileri konusunda görüşlerine başvurulmuş öğretmenler; sınırsız erişim dolayısıyla iletişim kaynaklı problemlerin yaşanabileceği, kötü niyetli kullanıcıların ruhsal olarak öğrencilere zarar verebileceği ve kötü niyetli kullanıcılar dolayısıyla cinsel, duygusal istismarların meydana gelebileceği, hedefli içeriklerin hedef aldıkları kitleyi düşünceleri bakımından etkileyerek, küçümseme, aşağılanma gibi duyguları normleştirilebileceği konularında oldukça hassas olduklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda görüşlerine başvurulmuş öğretmenlerin ifadelerinden bazıları:

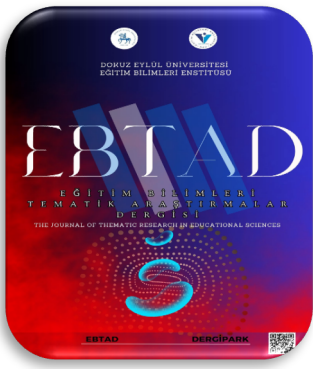
(28, E, 3): “Değerler eğitimi ile sosyal medya arasında olumsuz bir etkileşim söz konusudur. Sosyal medya kullanımı arttıkça etik ve ahlaki normlar eskisi kadar önem arz etmemektedir. Bireyler kendilerini herhangi bir kısıtlamaya maruz bırakmadan, sorgulamadan, kendi kişisel özelliklerini çok rahat bir şekilde sosyal medya araçlarıyla sergilemekte ve bu da toplumsal yozlaşmayı arttıran bir felakettir. İnsanlar birbirlerinin özelini araştırıp kurcalayıp insani değerlere de zarar vermektedir. Şahsi düşüncem sosyal medyanın bilinçsiz kullanımı değerlerimize ve değerler eğitiminin amacına ulaşmasına büyük zarar vermektedir.”

(31, E, 7): “Değerler eğitimi ile sosyal medya arasında olumsuz bir ilişki vardır. Sosyal medyada bireylerde sınır ve sansürden bahsedemeyiz ve bireyler özgürdür. Sınırların, kuralların olmadığı bir yerde değerlerden de söz edemeyiz.”

Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda, evrensel bir platform olan sosyal medya, farklı kültürlerin ve farklı kişilerin bir araya gelebilmesi dolayısıyla yozlaşmalara ve toplumsal değerlerin hiçe sayılmasına sebebiyet verebilmektedir. İçeriklerin kontrol altına alınmaması ve denetlenmemesi neticesinde pek çok etkilenmeye açık genç, suistimale uğrayabilmekte ve duygusal mobbinge maruz kalabilmektedir. Dil kullanımı, aile birliğinin sarsılması gibi pek çok nedenle gençlerin sosyal medyanın negatif tesirlerinden korunması gerekmektedir.

Araştırmanın Üçüncü Sorusuna İlişkin Bulgular

Üçüncü soruda değerler eğitimi kapsamında sosyal medyanın öğrenciler üzerinde ki olumlu etkileri sorulan öğretmenlerin %40'ı (6Kişi) bireyin çevresiyle ve doğal yaşamla uyumuna, %20'si (3Kişi) öğrencilerin bilinçlenmesi ve farkındalık kazanmasına %26'sı (4Kişi) milli ve manevi duyguların

oluşmasına %40'ı ise (6 Kişi) yardımlaşma, dayanışma, hoşgörülü ve saygılı olma gibi olumlu kazanımlara dikkat çekmişlerdir (Tablo 3).

Tablo 3. Değerler eğitimi kapsamında sosyal medyanın öğrenciler üzerindeki olumlu etkileri

Soru3	Olumlu İfadeler		
		F	%
N15	Bireyin çevresiyle ve doğal Yaşamla uyumu	6	40
	Öğrencilerin bilinçlenmesi ve farkındalık kazanması	3	20
	Milli ve manevi duyguların oluşması	4	26
	Yardımlaşma, dayanışma, Hoşgörülü ve saygılı olma	6	40

Değerler eğitimi kapsamında sosyal medyanın öğrencilere olan olumlu etkilerinin ne olduğu sorulan öğretmenler; yardımlaşma, hoşgörü, kişisel ve evrensel pozitif duygular, olağanüstü hallerde ortak bilinçle hareket etme gibi konularda öğrencilerin değerlerine sahip çıkabildiklerini ve topluma karşı saygı duyduklarını ifade ederek görüş birliği sağlamışlardır. Bu konudaki görüşlerin örnekleri aşağıdaki gibidir.

(34, E, 5): "Birbirlerini soran, arkadaşlık bağına geliştiren, farklı kültürleri tanıma şansı elde etmesini sağlayan, bazı önemli duyguların pekişmesini sağlayan (örneğin; yaralı bir hayvana yardım etme gibi), akrabalık duygularının gelişmesini sağlayan duygularının gelişmesinde önemli bir etkisi vardır."

29, K, 7): "Sosyal medya, öğrenciler üzerinde günümüzde okuldan, öğretmenden hatta aileden bile daha etkin bir güce sahip. Medyada yer alan olumlu örneklerin etkisinin çok olduğunu düşünüyorum. Olumlu örnekleri gören gençler bu davranışları gerçek hayatlarında da yapma eğilimindedir. Toplumsal değerlerimizi aktarırken değerlerimizin olduğu örnekler sosyal medyada daha fazla yer almalı."

Olumsuz tesirleri dışında sosyal medyanın çoğu zaman kültürel ve toplumsal bakımdan duyarlı ve hoşgörülü gençler yaratabileceği, insanlara ve tüm canlılara karşı sorumluluk bilinci

geliştirebileceği ifade edilmiştir. Değerler eğitimi ile sosyal medya olumlu bakımdan ilişkilendirilmiş ve bazı sosyal sorumluluk projelerinin sosyal medya ile daha etkin kılınabileceği belirtilmiştir.

Araştırmanın Dördüncü Sorusuna İlişkin Bulgular

Sayfa | 94

Dördüncü soruda değerler eğitimi kapsamında sosyal medyanın öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri konusunda görüşleri alınan öğretmenlerin %40'ı (6 Kişi) aile içi ve akrabalık bağları ile sosyal ilişkilerin zayıflamasına, %60'ı (9Kişi) milli kültürden uzaklaşma ve kültürel değerlerin yozlaşmasına, %20'si (3 Kişi) araştırmayan, sorgulamayan bir neslin yetişmesine, %26'sı (4 Kişi) saygı, sevgi, dürüstlük, yardımlaşma ve dayanışma gibi değerlerin yitirilmesine, %20'si ise(3 Kişi) sorumlulukların aksatılması gibi olumsuz durumlara dikkat çekmişlerdir (Tablo 4).

Tablo 4. Değerler eğitimi kapsamında sosyal medyanın öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri

Soru4	Olumsuz İfadeler	F	%
N15	Aile içi ve akrabalık bağları ile sosyal ilişkilerin zayıflaması	6	40
	Milli kültürden uzaklaşma ve kültürel değerlerin yozlaşması	9	60
	Araştırmayan, sorgulamayan bir neslin yetişmesi	3	20
	Saygı, sevgi, dürüstlük yardımlaşma ve dayanışma gibi değerlerin yitirilmesi	4	26
	Sorumlulukların aksatılması	3	20

(28, E, 5): “Değerler eğitimi ile sosyal medya arasında evrensel bir ilişki bulunmaktadır. Sosyal medya özellikle evrensel değer eğitimlerini çocuklara kazandırmada önemli bir kaynaktır. Fakat evrensel değerlerin olumlu taraflarının kazandırılması gerekmektedir.”

(34, E, 8): “Kontrolü kolay olmayan sosyal medyada her türlü içeriğe erişim vardır. Toplumun örf adet gelenek ve göreneklerine uygun olmayan içerikler toplumumuzun yozlaşmasına sebep olmaktadır. Özellikle 18 yaş altı çocukların sosyal medyada takip ettikleri olumsuz içerikleri kendi yaşam tarzına yansıtması toplumsal bir kıyıma sebep olmaktadır.”

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Gençler, bugünün koşullarında pek çok bilgiye sahip olmakta, pek çok etkinlikten ve gündemde yer alan pek çok olaydan sosyal medya aracılığıyla haberdar olabilmektedir. Doğal afetler, toplumsal olaylar, dünyaya etki eden gelişmeler gibi konularda ön plana çıkan değerleri savunabilmekte ve görüşlerini sosyal medya aracılığıyla kendi kitlelerine ulaştırabilmektedirler. Bu da ortak bilinç yaratılması bakımından önem taşımaktadır. Yalnızca okulun yeterli olmadığı, bahsi geçen ortak bilincin ailede, sosyal ortamlarda ve medyada da aynı ortak bilince ulaşılması gerekmektedir. Araştırmada ulaşılan bulgulara göre katılımcılar değerler eğitimi açısından sosyal medyanın öğrencilere; yardımlaşma, hoşgörü, kişisel ve evrensel pozitif duygular sunarak ortak bilinçle hareket etme gibi konularda olumlu etkilerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Ateş (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışma çerçevesinde değerler eğitiminin en küçük sosyal birim olan aile tarafından başlanarak okula ve eğitim hayatına, sosyal çevreye, medya kurumlarına uzanması gerekliliği belirtilmiştir. Ailelerin internet kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi, çocuklarının kullanacakları bilgisayarları ebeveyn korumalı duruma getirmeleri ve zararlı içeriklere erişimlerin engellenmesi noktasında eğitilmeleri gerekmektedir. Sonrasında ise tüm çocukların ve gençlerin birbirlerine örnek teşkil edecekleri bir ortama dönüştürülmesi bakımından eğitim kurumlarında ve sosyal çevrelerde gayret edilmelidir. Medya kurumları hem kendi çıkarları hem de toplum çıkarları doğrultusunda bu çalışmalarda yer almalıdır. Ancak suistimal edilmemiş, farkındalığı yüksek ve güçlü bireyler, güçlü bir dünya yaratabilecektir. Bu yönleriyle araştırmada elde edilen evrensel değerlerin kazandırılması, fikir ve düşüncelerin paylaşımı, karşılıklı etkileşim ve sosyalleşme, sevgi, saygı dürüstlük gibi toplumsal değerlerin kazandırılmasının sağlanacağı görüşü Ateş'in (2013) çalışması ile örtüşmektedir.

Araştırma bulgularına göre; değerler eğitimi kapsamında sosyal medyanın öğrencilere olan olumlu etkileri olarak katılımcılar; yardımlaşma, hoşgörü, kişisel ve evrensel pozitif duygular açısından öğrencilerin değerlerine sahip çıkabildiklerini ve topluma karşı saygı duyduklarını ifade ederek görüş birliği sağlamışlardır. Bahçe (2010) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da toplumsal konuların, sabır, misafirperverlik ve yardımseverlik gibi değerlerin kazandırılmasında çevre, okul ve aile etkisinden bahsedilmektedir. Dolayısıyla bu çalışmayı destekler nitelikte olan araştırma sonuçları kapsamında, yardımlaşmanın, hoşgörünün ön plana çıktığı bu ortak bilinç çerçevesinde hayvanlara, doğaya, yaşlılara, toplumsal ve evrensel olarak negatif durumlara maruz kalan kişilere karşı destek ağı oluşmakta ve sosyal medya gençleri yalnızca kendi değerlerine değil, ulaşabildikleri herkesin değerlerine sahip çıkmaktadırlar. Seneler öncesinde değerler bakımından eksik kabul edilen kimi olgular bugün geldiğimiz noktada normal olarak görülmektedir. Bu nedenle karakter oluşumuna hayli etki eden değerlerin herkesin davranışlarına yön verdiğinin unutulmaması ve değerlerden yoksun olguların normalleştirilmemesi gerekmektedir. Ahlaki eğitimlerin ve değerlerin vurgulandığı, karakter eğitimlerinin verildiği kişi ve toplumlar ele alındığında, pek çok konuda sosyal medya sayesinde hayata geçirilen sosyal sorumluluk projeleri gerçekleştirilmekte ve pozitif duygular yaratılarak pek çok konuda etkileşim sağlanabilmektedir. Bu yönleriyle sosyal medyanın iyi niyetli kullanımlara aracılık etmesi, teknolojinin ne denli önem taşıdığını ve geçmişle kıyaslandığında kolaylıkla görüş bildirebilmenin kişiye katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Oladipo (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da çocukların okuldan başlayarak destek

Aslan, Y. ve Teyfur, E. (2024). Sosyal bilimler öğretmenlerinin sosyal medya ve değerler eğitimi üzerine görüşleri: Bitlis- Ahlat örneği üzerine nitel bir araştırma. *Eğitim Bilimleri Tematik Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 82-100.

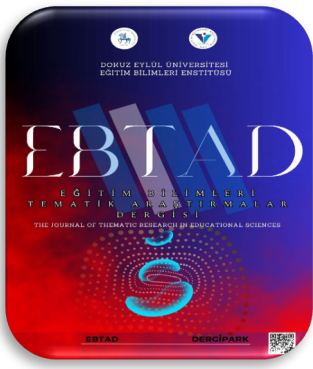
kuruluşların da katılım sağladığı ahlaki eğitime tabi tutulması gerekliliğinden söze edilmiştir. Ancak bu sayede kolektif etki yaratılabilecek ve sosyal medyanın negatif etkileri altında çocuklar ahlaklarından bağımsızlaştırılmayacaktır. Ahlaki değerlerin ve eğitimlerin akademik yaşama olan etkisi de göz önüne alındığında destek kurumların da eğitim kurumları ile aynı misyona sahip olması gerekmektedir. Teknolojinin durdurulamaz gelişmesi dolayısıyla sosyal medyadan başlayarak gelecekte önümüze çıkabilecek uygulamalar, kötü niyetler barındırabilecek veya toplumsal değerlere saldırıda bulunabilecektir. Bir tek kullanıcının internete servis ettiği uygulamalar nasıl hızla yaygınlaşıyor ve kolektif etki yaratıyor ise değerlerin de aynı paralelde öğretilmesi ve güncel tutulması gerekmektedir.

İki yönlü ele alınan ve sahip olduğumuz değerlerle eşleştirilen sosyal medyanın bugün geldiğimiz noktada yitirilen birçok değere rağmen fayda sağladığı görülmekte ancak tüm kullanıcıların iyi niyete sahip olmaması dolayısıyla aynı zamanda birçok problemle de karşı karşıya kalılabilmektedir. Dışarıdan gelecek her türlü etkiye açık olan ve gelişim süreçlerinde bilhassa sosyal medya kaynaklı yönlendirmeye açık olan gençlerin tüm bu olumsuzluklardan korunması ve herkesin bu konuda bilinç sahibi olması gerekmektedir. İki kıtayı yan yana getirebilen, fiziksel olmasa dahi duygusal bakımdan doyum sağlanmasına olanak tanıyan sosyal medya, birçok kontrol dışı durum dolayısıyla tacizlere, mobbinglere ve suistimallere de zemin oluşturabilmektedir. Çocuk yaştan başlayarak toplumdaki tüm statüler içerisinde sosyal medya kullanımı gerçekleşmekte ve sosyo-kültürel farklılıklar dolayısıyla bu kullanımlar kötü yönde gerçekleşebilmektedir. Değerlerin kolaylıkla müdahale edilebilir ve hiçe sayılabilir olması dolayısıyla aileden başlayarak eğitim konusunda ebeveynlere ve öğretmenlere büyük görev düşmektedir.

Değerlerin iyi analiz edildiği ve iyi öğretildiği bir toplumda pozitif eylemlerin kendini göstereceği ve tüm topluma yayılacağı düşünülmektedir. Bu bakımdan alışkanlıkların değiştirilmesi, sınıflar arası farkların göz ardı edilmesi, çocuklara ve gençlere kendi konfor alanları dâhilinde gerçekleşecek müdahaleler esnasında nasıl tepki vermeleri gerektiği, değerlerin aşılandığı bir toplum olma yolunda eğitim önem kazanmaktadır. Araştırma konusu kapsamında Taymur (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışma sonucunda, değerler eğitimi uygulamalarının öğrencilere olan olumlu etkisinden söz edilmektedir. Öğrenciler değerler eğitimi ile olumlu etkileri davranışa dönüştürebilmektedirler. Araştırma sonuçları Taymur'un çalışmasıyla paralellik göstermiştir. Değerlerin özümsemesi ve gündelik yaşamda bilinçli bir şekilde uygulanması, bilhassa sosyal medyanın yarattığı özgürlük alanı bakımından önem arz etmektedir. Değerlerin farklı yansıtılmaması esasında iyi anlaşılabilmesine bağlı olmaktadır.

Geçmişin ve köklerin korunması, toplumsal değerlerin iyi kavranması, birçok gence fayda sağlayacaktır. Bu yönleriyle sosyal medya büyük ölçüde endişeye sebebiyet vermekte ancak değerler eğitimi kapsamında bilinç oluşturması bu endişelerin yalnızca bir duygu olarak kalmasını ve günlük hayatın yalnızca faydaları bakımından sosyal medya kullanımından etkilenmesini sağlayabilmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medya ve değerler eğitimine ilişkin görüşleri üzerine yapılan araştırmalar, öğretmenlerin bu konudaki farkındalıklarını, uygulamalarını ve karşılaştıkları zorlukları ortaya koymaktadır. Ünlü ve Kaşkaya (2018) tarafından yapılan bir çalışmada, sosyal bilgiler öğretmenlerinin değer eğitiminin

ilişkin görüşleri incelenmiştir. Bu çalışmada, öğretmenlerin değer eğitimi önemli buldukları, ancak uygulamada çeşitli zorluklarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Pınaz ve Kuru (2022) ise sosyal bilgiler öğretmenlerinin değer eğitimiye yönelik görüşlerini ele almışlardır. Bu çalışmada, öğretmenlerin değer kavramını toplumun sahip olması gereken manevi kıymetler bütünü olarak tanımladıkları ve değer eğitiminin esas amacını kültür hazinesini korumak, etkili vatandaş yetiştirmek ve olumlu tutum ve davranış kazandırmak olarak ifade ettikleri görülmüştür. Çelikkaya ve Filoğlu (2014) tarafından gerçekleştirilen bir başka araştırma, sosyal bilgiler öğretmenlerinin değer kavramını nasıl tanımladıklarını ve değer eğitimi çerçevesinde yaptıkları faaliyetleri belirlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada, öğretmenlerin değer kavramını "kıymet, insan, toplumsal normlar, sosyal vatandaş, millî ve manevi unsurlar" biçiminde tanımladıkları ve değer eğitimi aile ve öğretmenin etkili faktörler olduğunu ifade ettikleri saptanmıştır.

Sosyal medyanın eğitimde kullanımına yönelik olarak, Yaylak (2016) tarafından yapılan bir araştırma, sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim süreçlerinde sosyal medyanın kullanılmasına yönelik görüşlerini incelemiştir. Bu çalışmada, öğretmenlerin sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanımının öğrencilerin ilgisini çektiği ve öğrenmeyi desteklediği yönünde görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Günümüzde teknolojinin gelişmesi ve gündelik hayata olan etkisi paralelinde sosyal medya kullanımlarının artması, kullanıcıların internet aracılığıyla sosyal medyaya ve sosyal medyada yer alan içeriklere sınırsız erişim sağlamasına sebep olmuştur. Bu durum bilgiye erişim, sosyal sorumluluk projelerine katılım, sesini duyurabilme, gündemi takip edebilme gibi konuların dışında günlük hayata ve kişilere negatif etkiler yaratabilecek olguları da beraberinde getirmektedir. Teknolojinin egemen olduğu günümüzde her konuda meydana gelen değişimler toplumların değer algılarında da meydana gelmektedir. Sosyal medya kullanımı kişisel, toplumsal hatta evrensel değerlerin yitirilmesi, yozlaşma, kötü niyetli kullanımlar gibi riskler teşkil etmektedir. Değer eğitimi kapsamında bütün bu risklerin denetim altında tutulabilmesi ve bütün sosyal medya kullanıcılarının bu konuda duyarlı olması gerekmektedir.

Sahip olduğumuz değerler çerçevesinde sosyal medya, gündelik yaşam içerisinde pek çok kişide kaygı oluşturmaktadır. Teknolojinin ticari hayata sağladığı faydaların yanında yine ticari kaygıyla veya tamamen kullanıcıların kendi inisiyatifleri doğrultusunda hiçbir faydası olmayan hatta şahsi olarak zarar yaratabilecek boyutta gerçekleştirilen paylaşımlar tabandan tavana bütün topluma ve zincirin devamında tüm dünyaya etki edebilmektedir. Bu paylaşımlar, araştırmanın da konusu olan değer eğitimi ile ilişkisi bakımından göz ardı edilmemesi gereken bir unsurdur. Alimcan ve Şam (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada son dönemlerde sosyal medyanın bilinçsiz kullanımı dolayısıyla toplumlarda artış gösteren şiddet, saygısızlık, bencillik, kuralların hiçe sayılması, madde kullanımının özendirilmesi, dolandırıcılık vb. suçların artmasına dikkat çekilmektedir. Bu negatif unsurlar kapsamında sağlıklı, farkındalığı yüksek ve dinamik bir gençlikten söz edebilmek mümkün değildir. Bu nedenle hoşgörünün, sorumluluk duygusunun, sevgi ve saygının gençlere edindirilmesi önemle öncelik kazanmaktadır. Sonsuz olasılık dünyası olarak nitelenmesi mümkün olan sosyal medya, sonsuz olarak denetlenemeyeceği için kendi değerlerimiz doğrultusunda kendi denetimlerimizi gerçekleştirmemiz, bilhassa gençleri ve sonrasında ise gelecek nesilleri koruma altına

Eğitim Bilimleri Tematik Araştırmalar Dergisi, (2024), 1 (1), 82-100.
The Journal of Thematic Research in Educational Sciences, (2024), 1 (1), 82-100.
Araştırma Makalesi / Research Paper

almasında fayda sağlayacaktır. Geleceğe güvenle bakabilen, sağlam temellere ve sağlam bir topluma ait olan bireyler yetiştirilmesi gerekmektedir. Çalışmada ulaşılan bulgular bağlamında paydaşlara çeşitli öneriler mümkündür. Bunlar;

- Çalışma nitel araştırma yöntemlerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. İleride yapılacak olan çalışmalarda nicel olarak çalışma yapılabilir.
- Çalışma sadece sosyal bilgiler öğretmenlerini kapsamaktadır. İlerde yapılacak olan araştırmaların çalışma grubu okul yöneticileri, veliler ve öğrencileri de kapsayacak şekilde genişletilebilir.
- Değerler eğitiminin daha yararlı bir hale gelmesi için branş öğretmenleri ile birlikte ortak bir çerçeve halinde yürütülmesi sağlanmalıdır.
- Değerler eğitiminin daha yararlı bir hale gelmesi için ders saatlerinin artması gerektiği düşünülmektedir.
- Milli Kültür öğelerini içeriğinde barındıran eserler ile günümüz eğitim sistemi içerisinde yer alan değerlerin ilişkisi üzerinde durulmalıdır.
- Öğrencilere ve velilere yönelik olarak değer kazanımında bilinçlendirilme açısından eğitimler verilebilir.
- Okul aile iş birliğinin artırılması sağlanarak aile ve okulda ortak bir anlayışla değer eğitiminde tutarlık sağlanabilir.

Öğretmenlere Yönelik Öneriler

- Sosyal Medya Eğitimleri: Sosyal bilgiler öğretmenlerine, sosyal medyanın eğitim amaçlı etkin ve güvenli kullanımı ile ilgili hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir.
- Değerler Eğitimi Materyalleri: Sosyal medya üzerinden değerler eğitimine yönelik özgün ve etkili dijital materyallerin hazırlanması teşvik edilmelidir.
- Rol Model Olma: Öğretmenlerin sosyal medyada değerler konusunda olumlu örnek teşkil edecek şekilde davranmaları ve öğrenciler için model olmaları sağlanmalıdır.

Okullara ve Eğitim Politikalarına Yönelik Öneriler

- Müfredata Entegrasyon: Değerler eğitiminin, sosyal medya kullanımını da kapsayacak şekilde müfredatta daha geniş yer bulması sağlanmalıdır.
- Aile Katılımı: Aileler, sosyal medyanın bilinçli kullanımı ve değerler eğitimi konularında bilgilendirilerek, bu sürece aktif bir şekilde dahil edilmelidir.
- Siber Güvenlik ve Medya Okuryazarlığı: Öğrencilerin sosyal medyada etik ve güvenli davranışlar geliştirebilmeleri için medya okuryazarlığı ve siber güvenlik eğitimi müfredata entegre edilmelidir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Aslan, Y. ve Teyfur, E. (2024). Sosyal bilimler öğretmenlerinin sosyal medya ve değerler eğitimi üzerine görüşleri: Bitlis- Ahlat örneği üzerine nitel bir araştırma. *Eğitim Bilimleri Tematik Araştırmalar Dergisi, 1(1), 82-100.*

- Geniş Katılımlı Araştırmalar: Daha büyük örneklem grupları ile farklı bölgelerde benzer çalışmalar yapılmalı ve bulgular karşılaştırılmalıdır.
- Uzun Dönemli Etkiler: Sosyal medyanın değerler eğitimi üzerindeki uzun vadeli etkileri üzerine boylamsal çalışmalar yapılmalıdır.
- Farklı Disiplinlerde İnceleme: Değerler eğitimi ve sosyal medya ilişkisi farklı disiplinler (ör. psikoloji, sosyoloji) açısından da ele alınmalıdır.

Öğrencilere Yönelik Öneriler

- Sosyal Medya Kullanım Rehberi: Öğrencilere, sosyal medyanın etik, bilinçli ve faydalı bir şekilde kullanımı konusunda rehberlik eden programlar hazırlanmalıdır.
- Proje ve Etkinlikler: Değerler eğitimi bağlamında sosyal medya üzerinden gerçekleştirilebilecek projeler ve etkinlikler düzenlenmelidir.
- Eleştirel Düşünme Becerileri: Sosyal medyada karşılaşılan içeriklere yönelik eleştirel düşünme becerilerini geliştirecek çalışmalar yapılmalıdır.

Sosyal Medya Platformlarına Yönelik Öneriler

- Eğitim Odaklı İçerikler: Sosyal medya platformları, değerler eğitimiyle ilgili eğitici ve öğretici içeriklerin yaygınlaşmasını desteklemelidir.
- Filtreleme ve Yönlendirme Araçları: Zararlı içeriklerin öğrencilerden uzak tutulması için gelişmiş filtreleme ve yönlendirme araçları sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Ateş, F. (2013). *İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi ve Uygulamalarına Yönelik Görüşleri Üzerine Nitel Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Bahçe, A. (2010). *Hayat Bilgisi Öğretiminde Değerlerin Kazandırılma Düzeylerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Konya.
- Çelikkaya, T. ve Filoğlu, H. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin değer kavramına ilişkin görüşleri ve değerler eğitimi uygulamaları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 71-85. <https://openaccess.ahievran.edu.tr>
- Köylü, M.(2007),Ruh Sağlığı Ve Din: Batı Toplumu Açısından Bir Değerlendirme, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 23(23), 65-92.
- Legard, R. Keegan, J. ve Ward, K. (2003), In-deptInterviews. In J. Ritchie & J. Lewis (Ed.), *Qualitati ve Research and Practice: A Guide for Social Sicine Students and Researchers içinde* (139-169). London: SAGE Publications
- MEB (2005). Sosyal Bilgiler Dersi Müfredatı
- Merriam, S. B.(2013).Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Oladipo S. E. (2009). Psychological Empowerment and Development. *Edo Journal Of Counselling*, 2(1), 119-126.
- Pırnaz, H. ve Kuru, Ö. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 12-30. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erziefd>
- Pırnaz, E. (2020), *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kök Değerlere yönelik Görüşleri (Kahramanmaraş İli Örneği)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Kahramanmaraş.
- Tarhan, Ö. (2011), Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Türkçe Çalışmalar(2005-2010) Literatürü, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29), 179-186.
- Taymur, Z. A. (2015), İlkokul Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi ve Uygulamalarına Yönelik Görüşleri Üzerine Nitel Bir Araştırma: Batman İl Örneği, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Gaziantep.
- Turan, İ. ve Nazıroğlu, B. (2016). Medyada Değerler Eğitimi. M. Köylü.*Teoriden Pratiğe Değerler Eğitimi*, 159-180.
- Ünlü, M. ve Kaşkaya, A. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin değer eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies - Educational Sciences*, 13(3), 1663-1684. Retrieved from <https://dergipark.org.tr>
- Yaylak, E. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitimde sosyal medyayı kullanım düzeyleri ve görüşleri. *Uluslararası Eğitim Teknolojileri Dergisi*, 2(1), 35-50.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı)Ankara

Aslan, Y. ve Teyfur, E. (2024). Sosyal bilimler öğretmenlerinin sosyal medya ve değerler eğitimi üzerine görüşleri: Bitlis- Ahlat örneği üzerine nitel bir araştırma. *Eğitim Bilimleri Tematik Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 82-100.